

Heli Huhtamaa

SUOMALAISEN TIEDEAKATEMIAN humanistipalkinto vuonna 2019 myönnettiin tutkijatohtori Heli Huhtamaalle.

Heli Huhtamaa väitteli vuonna 2017 Bernin yliopistossa ilmastotieteestä ja samana vuonna Itä-Suomen yliopistossa historiasta. Kaksoisväitöskirja *Exploring the Climate-Society Nexus with Tree-Ring Evidence: Climate, Crop Yields, and Hunger in Medieval and Early Modern North-East Europe* käsitteli ilmastokehitystä ja nälkävuosia. Tämän väitöskirjan ja hänen myöhempien tutkimustensa ansio on monitieteisyydessä ja kokonaisvaltaisessa tutkimusotteessa.

Tutkijatohtori Heli Huhtamaan tutkimukset avaavat uusia tulkintakulmia sekä ympäristöhistoriaan että ilmastotutkimukseen. Kansainvälisesti orientoitunut Huhtamaa on osoittanut metodologista rohkeutta ja innovatiivisuutta yhdistäessään tutkimuksissaan historiantutkimuksen perinteisiä dokumenttiperusteisia menetelmiä, pitkän ajanjakson analyysiä, tilallisuutta sekä luonnontieteellisiä ilmaston-

tutkimuksen ja ympäristöhistorian menetelmiä.

”Aloitin historian opinnot Joensuussa vuonna 2004. Opintojen kuluessa kiinnostuin yhä enemmän luonnontieteistä ja erityisesti ihmis- ja luonnontieteiden välisistä rajapinnoista. Suoritin korkeakouluharjoittelun Joensuun yliopiston dendrokronologian laboratoriossa. Harjoittelun kuluessa kiinnostuin lustoihin kätkeytyvää ilmastotiedosta. Näihin aikoihin sijoittuvat myös ensimmäiset oivallukseni mahdollisuuksista käyttää lustoaineistoa historiantutkimuksen apuvälineenä. Huomasin, että kirjallisissa lähteissä mainitut ankarat katovuodet 1601, 1695 ja 1867 ovat selvästi havaittavissa myös lustoaineistosta.” kertoo Huhtamaa.

”Perehtyminen ilmastotieteisiin taas sai aimo sysäyksen, kun lähdin tutkimusvierailulle Bernin yliopistoon lukuvuodeksi 2013–2014. Työskentelin ryhmässä, mikä on yksi maailman arvostetuimmista ilmastohistorian opetuksen ja tutkimuksen alalla. Hedelmällisen yhteistyövuoden jälkeen

*Tutkijatohtori Heli Huhtamaan
tutkimukset avaavat uusia
tulkintakulmia sekä ympäristöhistoriaan
että ilmastotutkimukseen*

päädyimme sopimaan väitöskirjan teosta cotutelle-yhteisohjauksessa Itä-Suomen ja Bernin yliopistojen välillä ja lopulta suurin osa tohtoriopinnoistani kului Sveitsissä.”

Uudet lähestymistavat ovat johtaneet Huhtamaan tutkijaksi useisiin kansainvälisesti arvostettuihin tutkijaryhmiin Bernin, Utrechtin ja Heidelbergin yliopistoihin. Huhtamaalla oli vuosina 2018–2019 Heidelbergin yliopistossa oma post doc -projekti ja hän palaa vuonna 2020 Bernin yliopistoon ilmastohistorian tutkimusryhmään.

Tieteellisenä julkaisijana Heli Huhtamaalla on laaja tutkimusprofiili. Hän on julkaissut muun muassa kansainvälisissä historian, paleoluonnontieteiden, ympäristötieteiden, arkeologian, maantieteen ja meteorologian alojen julkaisuissa.

”Ennen kuin aloitin tohtorinopintoni, kuvittelin että humanistinen ja luonnontieteellinen tutkimus poikkeavat toisistaan kuin yö ja päivä. Asia ei ole näin. Tieteiden välissä on enemmän yhdistäviä pintoja kuin ylitsepääsemättömiä rajoja.”

”Niin sanottujen viheliäisten ongelmien tarkastelu, kuten kysymys ilmaston vaikutuksesta ihmisen toimeentuloon ja hyvinvointiin, vaatii monipuolista ja syvää asiantuntijuutta eri luonnon- ja ihmistieteiden aloilta. Toivottavasti poikkitieteellinen tutkimus humanistien ja luonnontieteilijöiden välillä tulee lisääntymään.”

Heli Huhtamaan menetelmällisestä innovatiivisuudesta on osoituksena The Holocene -lehdessä julkaistu tutkimusartikkeli, jossa vuosirengasajoituksella saatiin vuodentarkka viljasatosarja Suomessa aina vuoteen 760 jaa. Tulos tarjoaa uuden tutkimusaineiston Suomen esihistorian ja keskiajan tutkimukseen. Huhtamaa ja hänen kanssakitjoittajansa käyttivät ensimmäistä kertaa vuosirenkaiden tiheysmittauksia satovaihteluiden tutkimiseen. Sittemmin tätä heidän kehittämäänsä menetelmää on sovellettu muissa tutkimuksissa.

”Ilmastoskeptikot käyttävät yhä enenevässä määrin populistisia historiantulkint-

toja argumentoinnissaan. Tämän vuoksi on ensiarvoisen tärkeää, että historian tutkijat tuottavat tieteellistä ja kriittistä tietoa ilmaston ja ihmisen välisestä suhteesta

ta menneisyydessä. Historiantutkijoiden ammattitaidolle olisi siis kysyntää ilmastomuutostutkimuksen ja -keskustelun laajalla kentällä.”

Humanistipalkinto myönnetään uransa alkuvaiheessa olevalle, jo kansainvälistä mainetta saavuttaneelle humanistisen alan tutkijalle.